

روند افزایش جابجایی اجباری در جهان در سال ۲۰۱۴

گزارش کمیساریای عالی سازمان ملل متحد در امور پناهندگان (UNHCR)

LEBANON

IRAQ

77,125 children

NORTH
AFRICA

76,2 children

UNHCR

The UN Refugee Agency

مقدمه

طی سال ۲۰۱۴ همزمان با بالاگرفتن بحرانها میلیونها نفر مجبور شدند از وطن خود بگریزند و هزاران نفر در این راه برای اینکه به امنیت برسند جان خود را از دست دادند. در این وضعیت سیستم کمکهای انساندوستانه جهانی گسترش یافت. شاهد بحرانهای جدید در خاورمیانه و آفریقا و ادامه جنگ در افغانستان، جمهوری دموکراتیک کنگو، سومالی و سایر نقاط بودیم. به اضافه جنگ در سوریه، درگیریها در آفریقای مرکزی، جنوب سودان، اوکراین و عراق سبب آوارگی گسترده شده است. در نتیجه تعداد افراد حمایت شده توسط UNHCR در سال ۲۰۱۴ به ۱۱ میلیون نفر اعم از پناهندگان و آوارگان داخل کشورها رسید. علاوه بر افزایش حجم مهاجرت، روند رشد آن نیز در سالهای اخیر تسریع شده است. تا سال ۲۰۱۱ تعداد جابجایی بین ۳۹ تا ۴۱ میلیون در سال بود اما اکنون این رقم به ۵۹/۵ میلیون نفر در سال رسیده است.

بررسی روندها در سال ۲۰۱۴ در یک نگاه

روند جابجایی اجباری در سال ۲۰۱۴ سرعت گرفت و بار دیگر به سطح پیش بینی نشده ای رسید. بیشترین میزان جابجایی را در سال ۲۰۱۴ شاهد بودیم. به طوری که تا پایان سال تعداد ۵۹/۵ میلیون نفر در سراسر جهان به علت تعقیب قانونی، جنگ، خشونت‌های عمومی یا نقض حقوق بشر مجبور به مهاجرت شدند.

این تعداد ۸/۳ میلیون نفر بیشتر از سال قبل (یعنی ۵۱/۲ میلیون نفر) است و بالاترین سطح افزایش در یک سال به شمار می آید. طبق برآورد اخیر در سال ۲۰۱۴ تعداد ۱۳/۵ میلیون نفر بی خانمان جدید در اثر مخاصمات و یا تهدیدها ایجاد شده است. این شامل یازده میلیون نفر بی خانمان درون سرزمین مادری می شود که بالاترین رقم ثبت شده در این مورد را نشان می دهد. ۲/۹ میلیون نفر دیگر پناهندگان جدید را تشکیل می دهند.

در سال ۲۰۱۴ تعداد ۱۲۶۸۰۰ نفر پناهنده به وطن خود باز گشتند. نیمی از این پناهندگان از کشورهای کنگو (۲۵۲۰۰ نفر)، مالی (۲۱۰۰ نفر) و افغانستان (۱۷۸۰۰ نفر) بودند که به کشور خود باز گشتند. این ارقام پایینترین ارقام در مورد بازگشت پناهندگان از سال ۱۹۸۴ می باشد.

آنتونیو گوترز کمیسر عالی سازمان ملل در امور پناهندگان: ما اکنون شاهد نوعی تغییرات هستیم چرا که حجم جابجایی اجباری و پاسخ لازم به آن همه مشاهدات قبلی را تحت الشعاع قرار داده است.

لبنان با توجه به جمعیت خود پذیرای بیشترین تعداد پناهنده است، با توجه به اینکه به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت خود ۲۳۲ نفر پناهنده پذیرفته است و اردن ۸۷ نفر و ناورو ۳۹ نفر بترتیب در رده دوم و سوم قرار دارند.

در سال ۲۰۱۴ تقریباً ۱/۷ میلیون نفر درخواست پناهندگی کردند. دفتر UNHCR، ۱۵ درصد این افراد را ثبت کرده اند. در این سال UNHCR تعداد ۱۰۳۸۰۰ نفر پناهنده را برای اقامت به کشورها معرفی کرد.

۲۶ کشور در سال ۲۰۱۴، ۱۰۵۲۰۰ نفر پناهنده را برای اقامت پذیرفتند. بیشترین تعداد را آمریکا پذیرفت که به ۷۳۰۰۰ نفر می رسد.

در سال ۲۰۱۴ در ۱۲ کشور ۳۴۳۰۰ درخواست پناهندگی از طرف بچه های تنها (بی سرپرست) بوده است. که اکثر آنها تبعه افغانستان، اریتره، سوریه و سومالی بوده اند که این آمار از زمانی که UNHCR چنین آماری را ثبت کرده است، بی سابقه می باشد. کودکان زیر ۱۸ سال ۵۱ درصد پناهندگان را در سال ۲۰۱۴ تشکیل می دهند.

جمعیت پناهندگان

تعداد پناهندگان تحت مسئولیت UNHCR در سال ۲۰۱۴، به ۱۴/۴ میلیون نفر رسید. یعنی ۲/۷ میلیون نفر بیشتر از سال ۲۰۱۳ شده است. این رقم بالاترین میزان جابجایی از سال ۱۹۹۵ به شمار می آید. آمار پناهندگان نشان می دهد که این میزان افزایش در یک سال تقریباً در طول حیات UNHCR بیسابقه بوده است. تنها در سال ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰ افزایش بیش از دو میلیون نفر پناهنده در یک سال ثبت شده است (به ترتیب ۲/۲ میلیون و ۲/۷ میلیون افزایش).

تعداد افرادی که در سال ۲۰۱۴ به علت جنگ و تعقیب قانونی مجبور به جلائی وطن شده اند، ۴۲۵۰۰ نفر در هر روز بوده است، که مجبور شده اند وطن خود را ترک کرده در جای دیگری به دنبال پناهگاهی بروند، حتی در مرز کشور خود با کشور دیگری. این رقم در سال ۲۰۱۳، تعداد ۳۲۲۰۰، در سال ۲۰۱۲، تعداد ۲۳۴۰۰، در سال ۲۰۱۱، تعداد ۱۴۲۰۰ و در سال ۲۰۱۰، تعداد ۱۰۹۰۰ نفر بوده است.

بزرگترین کشورهای میزبان

۱. ترکیه (۱/۵۹ میلیون نفر)
۲. پاکستان (۱/۵۱ میلیون نفر)
۳. لبنان (۱/۱۵ میلیون نفر)
۴. جمهوری اسلامی ایران (۹۸۲۰۰۰ نفر)
۵. اتیوپی (۶۵۹۵۰۰ نفر)
۶. اردن (۶۵۴۱۰۰ نفر)

برای اولین بار ترکیه بزرگترین کشور پذیرای پناهندگان در دنیا شد.

۵۹/۵ میلیون تبعیدی در سراسر جهان

این تعداد جمعیت می توانند جمعیت کشوری را تشکیل دهند که در ردیف بیست و چهارمین کشور بزرگ جهان جای می گیرد. از این تعداد ۱۹/۵ میلیون نفر پناهنده اند، که ۱۴/۴ میلیون نفر آنها تحت پوشش کمیساریای عالی سازمان ملل در امور پناهندگان (UNHCR)، ۳۸/۲ میلیون نفر جابجایی در سطح ملی و ۵/۱ میلیون نفر فلسطینی در UNRWA ثبت نام شده اند. ۱/۸ میلیون نفر پناهجو هستند.

افراد فاقد تابعیت Stateless Person - برآورد می شود که در سال ۲۰۱۴، حدود ۱۰ میلیون نفر بدون تابعیت شده اند. اطلاعات دریافت شده توسط کمیساریا تعداد ۳/۵ میلیون نفر در ۷۷ کشور را نشان می دهد.

کشورهای درحال توسعه میزبان ۸۶ درصد پناهندگان دنیا (۱۲/۴ میلیون نفر، بیشترین میزان در دهه گذشته بودند. کشورهای کمتر توسعه یافته به ۳/۶ میلیون نفر یعنی ۲۵ درصد کل جهان پناهندگی دادند.

۵/۹ میلیون نفر از پناهندگان تحت مسئولیت کمیساریا در کشورهایی که سرانه تولید ناخالص داخلی آنها زیر ۵۰۰۰ دلار است، اسکان یافتند.

در این سال ۱/۵۵ میلیون نفر پناهنده سوری ثبت نام شده اند که غالباً در کشورهای همسایه هستند، به اضافه ۹۶۱۰۰ نفر که به طور انفرادی مجوز اقامت گرفته اند. جنگهای مسلحانه، نقض حقوق بشر و خشونت در زیرصحرای آفریقا موجب شد در سال ۲۰۱۴ عده زیادی از موطن خود بگریزند، از جمله مردم کشورهای سودان، کنگو، آفریقای مرکزی، اریتره و سومالی. در همان سال تعداد ۲۸۳۵۰۰ نفر از خشونتها در پاکستان به افغانستان پناه آوردند. همین طور صدها هزار نفر اوکراینی به فدراسیون روسیه و کشورهای اروپایی گریختند. در بررسی وضعیت پناهندگان در جمهوری اسلامی ایران نیز افزایش دیده شده است.

طی ۱۰ سال گذشته حدود ۹۰۰۰۰۰ پناهنده طبق برنامه اقامت در کشورهای صنعتی اقامت گزیدند. این تعداد جزء آمار پناهندگان UNHCR محسوب نمی شوند زیرا دلیلی برای مهاجرت داشته اند. البته اینها نیز مدنظر کمیساریا قرار دارند.

آمار نشان می دهد که در این سال ۳/۸ میلیون پناهنده، یعنی یک چهارم کل پناهندگان در جهان که تحت پوشش کمیساریای عالی سازمان ملل در امور پناهندگان قرار گرفتند، از منطقه آسیا و اقیانوسیه می باشند. از این تعداد تقریباً ۲/۵ میلیون نفر تبعه افغانستان هستند که به پاکستان و جمهوری اسلامی ایران رفته اند. صحرای زیر آفریقا میزبان ۳/۷ میلیون پناهنده از سومالی، سودان جمهوری کنگو آفریقای مرکزی و اریتره بود. اروپا حدود ۳/۱ میلیون پناهنده را از سوریه (۱/۷ میلیون)، اوکراین (۲۳۴۶۰۰) و عراق (۱۳۲۲۰۰) پذیرفت و ترکیه مأمّن ۱/۶ میلیون نفر شد. خاورمیانه و شمال آفریقا حدود میزبان حدود ۳ میلیون یا ۲۱ درصد پناهندگان دنیا بود که اغلب از سوریه بودند. منطقه آمریکا کمترین پناهنده را در خود جای داد.

بحران سوریه کماکان مهمترین نقش را در ارقام مهاجرت در خاورمیانه و شمال آفریقا را دارد. جنگ در این کشور باعث شده که تعداد پناهندگان در کشورهای مصر، عراق، اردن، لبنان و سایر کشورها در این منطقه به ۲/۲۲ میلیون نفر در پایان ۲۰۱۴ برسد. با ثبت نام یک میلیون پناهنده سوری در ترکیه در سال ۲۰۱۴، شمار پناهندگان در اروپا ناگهان به ۳/۱ میلیون نفر رسید. تعداد ۷۹۷۰۰ پناهجوی دیگر سوری به طور انفرادی در اروپا حمایت بین المللی دریافت کردند. جنگ در شرق اوکراین باعث شد تعداد پناهندگان در روسیه ظرف ۱۲ ماه تا پایان سال از ۳۴۰۰ نفر ناگهان به ۲۳۱۸۰۰ نفر برسد.

در این سال ۱/۵۵ میلیون نفر پناهنده سوری ثبت نام شده اند که غالباً در کشورهای همسایه هستند، به اضافه ۹۶۱۰۰ نفر که به طور انفرادی مجوز اقامت گرفته اند. جنگهای مسلحانه، نقض حقوق بشر و خشونت در زیرصحرای آفریقا موجب شد در سال ۲۰۱۴ عده زیادی از موطن خود بگریزند، از جمله مردم کشورهای سودان، کنگو، آفریقای مرکزی، اریتره و سومالی. در همان سال تعداد ۲۸۳۵۰۰ نفر از خشونتها در پاکستان به افغانستان پناه آوردند. همین طور صدها هزار نفر اوکراینی به فدراسیون روسیه و کشورهای اروپایی گریختند. در بررسی وضعیت پناهندگان در جمهوری اسلامی ایران نیز افزایش دیده شده است.

کشورهای مقصد پناهندگی

سال ۲۰۱۴ به دلیل بحران در سوریه و بخشهایی از آفریقا، سال تغییرات در موازنه بین کشورهای میزبان و کشورهای مبدأ مهاجرت بود. ترکیه بیشترین پناهنده را پذیرفت. ترکیه، پاکستان، لبنان و جمهوری اسلامی ایران مجموعاً ۵/۲ میلیون نفر پناهنده را در سال ۲۰۱۴ در خود جای دادند که ۳۶ درصد کل پناهندگان سراسر جهان را تشکیل می دهد.

ضمن بررسی آمار پناهندگان افغان دولت جمهوری اسلامی ایران بعد از بازنگری این کشور در مورد پناهندگان از رقم ۸۱۴۰۰۰ به ۹۵۰۰۰۰ پناهنده رسید. با وجود این میزان افزایش افغانستان با رقم ۹۸۲۰۰۰ پناهنده در سال ۲۰۱۴، در رده چهارم کشورهای میزبان قرار گرفت. از زمان مهاجرت گسترده از افغانستان در سال ۱۹۷۹، یکی از کشورهای پاکستان یا جمهوری اسلامی ایران به تناوب بالاترین رقم پناهجو ها در ۳۳ سال از ۳۶ سال گذشته را

۲۰۱۴، ۶۶۶۰۰۰ پناهنده از آن به کشورهای سودان، اتیوپی اوگاندا و کنیا گریختند.

کشور جمهوری دموکراتیک کنگو نیز با ۵۱۶۸۰۰ نفر پناهنده در سال ۲۰۱۴ رقم بالاتری را نسبت به این آمار در ابتدای سال نشان داد. پناهندگان از کنگو به کشورهای اوگاندا، بروندي و کنیا روی آوردند.

شمار پناهندگان از کشور میانمار بدون تغییر یعنی تعداد ۴۷۹۰۰۰ باقی ماند و پناهندگان از کشور جمهوری آفریقای مرکزی به دلیل جنگ و خشونت از ۲۵۲۹۰۰ به ۴۱۲۰۰۰ نفر در زمان تهیه این گزارش رسید و بدین ترتیب این کشور در رده هشتم کشورهای مهاجر فرست قرار گرفت. این روند در کامرون هم دیده می شود چرا که ۱۱۶۰۰۰ نفر از اتباع این کشور در این سال وضعیت پناهندگی دریافت کردند. جمهوری دموکراتیک کنگو، چاد و کنگو پذیرای پناهندگان این کشور بودند.

عراقیها در سال ۲۰۱۴ با ۳۶۹۹۰۰ نفر پناهنده رتبه نهم را در پناهندگی بدست آوردند. مقصد این پناهندگان آلمان و جمهوری اسلامی ایران بود.

ارتره با ۴۳۳۰۰ پناهنده تا پایان سال در جایگاه دهمین کشور مبدأ پناهندگان قرار گرفت. دیگر کشورهای مبدأ پناهندگان عبارتند از کلمبیا، پاکستان و اوکراین. از کلمبیا تعداد ۳۶۰۳۰۰ نفر خارج شدند که از سال قبل ۳۶۳۰۰ نفر کاهش را نشان می دهد اما شمار پناهندگان از پاکستان و اوکراین ناگهان افزایش یافت. همچنین در پاکستان به علت جنگ تعداد ۲۸۳۵۰۰ نفر به افغانستان گریختند. همینطور جنگ در شرق اوکراین سبب جابجایی ۸۰۰۰۰۰ نفر در داخل کشور و درخواست پناهندگی موقت ۲۷۱۲۰۰ نفر از روسیه شد.

بار پناهندگان بر دوش کشورهای در حال توسعه

مناطق در حال توسعه همچنان میلیونها پناهنده را در خود جای می دهند که در دو سال گذشته افزایش داشته است. در دو دهه گذشته کشورهای در حال توسعه پذیرای ۷۰ درصد پناهندگان در دنیا بودند. شمار پناهندگان در این کشورها در پایان سال ۲۰۱۴ به ۱۲/۴ میلیون نفر رسید که بالاترین رقم در دو دهه گذشته می باشد. در سال ۲۰۱۴، ۳۰ کشور با GDP یک دلار، دارای بیشترین تعداد پناهنده بودند.

داشتند. ۲۲ سال پاکستان رده اول بود و ۱۱ سال دیگر ایران در رده اول قرار داشت.

اتیوپی در سال ۲۰۱۴ مهاجران جدید از ارتره، جنوب سودان و سومالی داشت که شمار آنها تا پایان سال به ۶۵۹۵۰۰ نفر رسید. اردن مهاجران زیادی از سوریه داشت بالغ بر ۱۹۰۰۰ نفر ثبت شده اند. تعداد پناهندگان در اردن تا پایان سال به ۶۵۴۱۰۰ نفر رسید. این کشور در رده ششم کشورهای مهاجرپذیر دنیا قرار گرفت. کنیا با پذیرش ۵۵۱۰۰۰ پناهنده دومین کشور مهاجرپذیر آفریقا شد.

تعداد پناهندگان در چاد برای سیزدهمین سال متوالی افزایش یافت و در سال ۲۰۱۴ به ۴۵۲۹۰۰ نفر رسید. مهاجران این کشور از سودان و ارتره و کنگو می باشند.

تعداد پناهندگان در کشور چین (۳۰۱۰۰۰) نفر از اوایل دهه ۱۹۸۰ بدون تغییر مانده و این کشور را دهمین کشور مهاجر پذیر در سال ۲۰۱۴ نشان می دهد.

کشورهای مبدأ تا پایان سال ۲۰۱۴ جمهوری عربی سوریه اولین کشور مبدأ مهاجران بود و از افغانستان که بیش از سه دهه در این زمینه اول بود، پیشی گرفت. سومالی سومین کشور پناهنده مهاجر فرست در این سال شد. این سه کشور مجموعاً ۷/۶ میلیون نفر پناهنده یعنی ۵۳ درصد کل پناهندگان تحت مسئولیت کمیساریا را تشکیل می دهند. این چرخش ناگهانی در شمار پناهندگان سوریه به خوبی وخامت اوضاع را در این کشور نشان می دهد.

جنگ در سوریه ۱/۵۵ میلیون نفر را در سال ۲۰۱۴ آواره کرد. که اکثر آنها به کشورهای همسایه یعنی ترکیه، لبنان، عراق و مصر گریختند.

افغانها دومین گروه بزرگ پناهندگان تحت مسئولیت کمیساریا در سال ۲۰۱۴ بودند. همانند سالهای قبل میزبان آنها پاکستان و جمهوری اسلامی ایران بودند که بترتیب ۱/۵ میلیون و ۹۵۰۰۰۰ نفر به این دو کشور وارد شده اند. آلمان ۲۷۸۰۰ پناهنده افغانی را پذیرفت.

سومالی سومین کشور بزرگ مبدأ پناهندگان تحت مسئولین کمیساریا در سال ۲۰۱۴ بود. خیل پناهندگان سومالی به کنیا و اتیوپی گواه این حقیقت است. مجموعاً تعداد ۳۵۹۰۰ پناهنده سومالیایی در سال ۲۰۱۴ وارد کشورهای یمن، کنیا و اتیوپی شدند. کشور مهاجر فرست بعدی سودان جنوبی است که تا پایان سال

راه‌های ماندنی برای پناهندگان

دستیابی به راه‌های پایدار و ماندنی رسالت اصلی کمیساریای عال پناهندگان است. این تعهد در کنوانسیون سال ۱۹۵۱ در مورد وضعیت قانونی پناهندگان و همچنین در کمیته اجرایی UNHCR مورد تأکید قرار گرفته است.

با در نظر گرفتن این موضوع کمیساریا راه‌های معمول از جمله بازگشت داوطلبانه به وطن، باز اسکان و اقامت در محل را دنبال می‌کند. برای هر پناهنده‌ای بهترین راه رسیدن به یک راه حل پایدار است اما اغلب در تبعید بسر می‌برند، بدین معنی که این اهداف از واقعیت بسی فاصله دارد.

در بسیاری از موارد راه‌ها خارج از اراده و اختیار کمیساریا می‌باشد و به چالشی در مقابل راه‌های کمیساریا تبدیل شده است و موجب می‌شود بازگشت پناهندگان سالها به تعویق بیفتد. مراحل رسیدن به راه حل پایدار برای پناهندگان با توجه به محل جغرافیایی آنها و شرایط آنها متفاوت است. ارتقاء مهارت و تحصیلات پناهندگان در یافتن راه حل پایدار برای اقامت آنها موثر است.

بازگشت پناهندگان

هنگامی که حمایت ملی از پناهندگان کشوری در داخل آن کشور وجود داشته باشد و پناهندگان از حمایت و موقعیت مناسب مطمئن باشند، به صورت داوطلبانه به کشور خود باز می‌گردند. البته این گونه بازگشت به عوامل و بازیگران مختلفی نیاز دارد که در غالب شرایط مانند جنگ داخلی، بی‌ثباتی سیاسی و نامنی‌ها مانع بازگشت پناهندگان می‌شود.

نظر کمیساریا این است که بازگشت باید آگاهانه و آزادانه باشد و امنیت کامل آنها باید تضمین شود. وقتی امنیت و حمایت از افراد تضمین شده باشد، کمیساریا برای بازگشت داوطلبانه همکاری می‌کند. در مراحل بازگشت به نیازهای ویژه افراد توجه ویژه معطوف می‌گردد از جمله زنان باردار یا کودکان که شرایط مورد نیاز آنها فراهم می‌گردد.

در بیست سال گذشته حدود ۱۸/۲ میلیون نفر با کمک UNHCR به کشور خود باز گشته‌اند. در سال ۲۰۱۴ مجموعاً ۱۲۸۰۰ نفر پناهنده به کمک UNHCR به کشور خود بازگشتند، که این رقم از سال ۱۹۸۳ پایین‌ترین رقم است. پناهندگان ۳۷ کشور دنیا در سال ۲۰۱۴ به وطن خود بازگشتند. کشورهایی که از پناهندگان خود حمایت کردند، عبارتند از جمهوری دموکراتیک کنگو (۲۵۲۰۰ نفر)، مالی (۲۱۰۰۰ نفر)، افغانستان (۱۷۸۰۰ نفر)، آنگولا (۴۳۰۰ نفر)، سودان (۱۳۱۰۰ نفر)، ساحل عاج (۱۲۴۰۰ نفر)، عراق (۱۰۹۰۰ نفر) و رواندا (۵۸۰۰ نفر). مجموعاً ۹۵ درصد پناهندگانی که در این سال به وطن خود بازگشتند، از این هشت کشور بودند.

بازاسکان

باز اسکان به معنی انتقال پناهندگان از کشوری که به آن پناهنده شده‌اند، به کشور دیگری که موافقت کرده است به آنها پناهنده‌گی و در نهایت اجازه اقامت بدهد. UNHCR طبق شرایط حقوقی خود و قطعنامه‌های سازمان ملل بازاسکان را به عنوان یکی از راه‌های پایدار برای پناهندگان در نظر دارد. این روش یک راه حل پایدار برای پناهندگان است که کمیساریا از طریق مذاکره با کشور ثالث برای انجام آن همکاری می‌کند. در سال ۲۰۱۴ کشورهایی که با اعطای اقامت به پناهنده‌ها موافقت کردند، بدون تغییر با سال قبل ۲۷ کشور بودند. با توجه به بحران انسانی در برخی نقاط دنیا وجود دارد، کمیساریا تلاش می‌کند کشورهای بیشتری را به اعطای پناهنده‌گی متقاعد نماید.

در سال ۲۰۱۴ دفاتر کمیساریا در ۸۰ کشور بیش از ۱۰۳۸۰۰ نفر را برای بررسی وضعیت اقامت به کشورهای ثالث معرفی کرد. پناهندگان اصلی در این بین تبعه سوریه، جمهوری کنگو، میانمار، عراق و سومالی بودند. زنان و دخترانی که جانشان در خطر بود، ۱۲ درصد کل درخواستها را تشکیل می دادند. بیش از چهار پنجم درخواستها از طرف سه گروه زیر بودکسانی که به حمایتهای قانونی یا حفاظت جانی داشتند (۳۳ درصد)، فقدان راه حل قابل پیش بینی (۲۶ درصد)، و افراد شکنجه شده یا گرفتار خشونت (۲۲ درصد). در این برنامه باز اسکان ایالات متحده آمریکا همچنان بیشترین تعداد پناهندگان را در سراسر دنیا پذیرفت. این کشور ۷۳۰۰۰ پناهنده را در سال ۲۰۱۴ پذیرفت که دوسوم (۷۰ درصد) کل پناهندگان در دنیا را در خور جای داد. سایر کشورهایی که تعداد زیادی پناهنده در این سال پذیرفتند، عبارتند از کانادا (۱۲۳۰۰ نفر)، استرالیا (۱۱۶۰۰ نفر)، سوئد (۲۰۰۰ نفر)، نروژ (۱۳۰۰ نفر) و فنلاند (۱۱۰۰ نفر).

افراد جابجا شده در داخل کشورها

شمار افراد جابجا شده (آوارگان) در داخل کشورها نیز که مشمول مساعدتهای کمیساریای عالی پناهندگان شدند، در سال ۲۰۱۴ افزایش یافت که این امر نشان دهنده وخامت بیشتر اوضاع در خیلی از کشورهاست. مرکز نظارت بر جابجایی داخلی در جهان بر آورد کرد که در این سال ۳۸/۲ میلیون نفر به علت جنگ، خشونت یا نقض حقوق بشر مجبور به جابجایی شدند. این آمار از سال ۱۹۸۹ که چنین آماری ارائه شد، بی سابقه است. این آمار مربوط به ۲۴ کشور دنیاست.

چند سال جنگ داخلی در کشور سوریه آمار جابجایی داخلی را تا پایان سال ۲۰۱۴ در این کشور به ۷/۶ میلیون نفر رساند. کمیساریا علی رغم فقدان دسترسی و موانع دیگر به ۴/۵ میلیون نفر از این تعداد کمک رسانی کرد.

کلمبیا نیز با ۶ میلیون تن آواره تا پایان سال ۲۰۱۴ شاهد خیل عظیمی از آوارگان بود. عراق نیز به علت هجوم داعش شاهد آوارگان زیادی بود که طبق آمار تعداد آنها در سال ۲۰۱۴ به ۳/۶ میلیون نفر می رسد. درگیری مجدد در جمهوری دموکراتیک کنگو یک میلیون نفر را در سال ۲۰۱۴ در این کشور آواره کرد. جنگ در شرق اوکراین موجب آوارگی ۸۳۲۰۰۰ نفر در داخل این کشور شد. درگیریها در کشور آفریقای مرکزی سبب شد یک میلیون نفر (یک پنجم جمعیت این کشور) در داخل آن آواره گردند. جنگ در سودان جنوبی موجب آوارگی بیش از ۱/۵ میلیون نفر درون این کشور شد.

پناهجویان

وخیم شدن اوضاع انسانی در تعدادی از کشورهای جهان در سال ۲۰۱۴ موجب افزایش تعداد درخواستهای پناهندگی به صورت انفرادی شد. در این سال بیش از ۱/۶۶ میلیون درخواست پناهندگی از ۱۵۷ کشور دنیا به دولتها یا کمیساریای عالی امور پناهندگان تسلیم شد. در سال ۲۰۱۴ روسیه با دریافت ۲۷۴۷۰۰ درخواست انفرادی پناهندگی بالاترین رقم ثبت درخواست پناهندگی را داشت. در سالهای قبل این رقم از ۵۰۰۰ تجاوز نمی کرد. جنگ در اوکراین سبب این وضعیت شد. بعد از آن آلمان قرار دارد که با ۱۷۳۱۰۰ درخواست پناهندگی در رده دوم قرار گرفت. این افزایش به دلیل جنگ در سوریه و همچنین پناهندگان از صربستان و کوزوو و اریتره می باشند که در خواست انفرادی می دهند.

ایالات متحده آمریکا تقریباً ۱۲۱۲۰۰ درخواست پناهندگی دریافت کرد که نسبت به سال قبل ۴۴ درصد افزایش را نشان می دهد. حدود ۴۲ درصد پناهجویان به آمریکا از مکزیک و آفریقای مرکزی بودند. مقایسه

امور پناهندگان به ثبت رسید که این رقم از سالهای گذشته خیلی بیشتر است. این در حالی است که تعداد زیادی از کشورها گزارش دادند که پناهجوی کودک تنها و بدون سرپرست ثبت نکرده اند و برخی دیگر قادر نبودند چنین اطلاعاتی ارائه نمایند، مثل ایالات متحده آمریکا آفریقای جنوبی. سوئد و آلمان بیشترین تعداد در خواست پناهندگی از طرف کودکان تنها و بی سرپرست را در سال ۲۰۱۴ داشتند. حدود ۷۰۰۰ کودک تنها در این سال از سوئد درخواست پناهندگی کردند، که ۱۰ درصد کل این پناهجویان را تشکیل می دهند. این پناهجویان غالباً از تبعه افغانستان (۱۵۰۰ نفر)، اریتره (۱۵۰۰ نفر)، سوریه (۱۲۰۰ نفر) و سومالی (۱۱۰۰ نفر) بودند. آلمان ۴۴۰۰ نفر از این نوع درخواستها را ثبت کرده است که اغلب آنها افغان (۱۰۵۰ نفر)، اریتره (۹۲۰ نفر)، سوریه (۶۶۰ نفر) و سومالیایی (۵۷۰ نفر) بودند.

در آسیا دفتر UNHCR در اندونزی و مالزی گزارش دادند که به ترتیب ۱۱۰۰ و ۴۵۰ درخواست پناهندگی کودکان تنها ثبت کرده اند، و در آمریکا و کانادا این رقم ۲۱۰ بوده است. در زیر صحرای آفریقا، کنیا و کامرون بالاترین رقم کودکان تنهای متقاضی پناهندگی به ترتیب ۲۲۰۰ و ۳۳۰ بوده است. تجزیه و تحلیل گزارشها نشان داده است که افغانها بزرگترین گروه کودکان تنهای متقاضی پناهندگی را در سال ۲۰۱۴ تشکیل می دهند و بعد از آنها تبعه اریتره، بعد سوریهها و بعد سومالیاییها قرار دارند.

افراد بی وطن (افرادی که از وطن خود رانده شده و وطن دیگری ندارند) (stateless persons)

کمیساریای عالی امور پناهندگان با توجه به تأثیرات مخرب بی‌تابعیتی برنامه «اقدام جهانی برای پایان دادن به بی‌وطنی (بی‌تابعیتی)، ۲۰۲۴-۲۰۱۴» را به مورد اجرا گذاشت است. این برنامه با مشورت با دولتها، جامعه مدنی و سازمانهای بین‌المللی راه اندازی شده و شامل ۱۰ اقدام برای پایان دادن به وضعیت بی‌وطنی ظرف مدت ۱۰ سال است. موفقیت اجرای این برنامه مستلزم اطلاعات مربوط به جمعیت می باشد.

دو فقره از اقدامات رسمی این برنامه مربوط به شناسایی هویت افراد بی وطن و کسب اطلاعات درباره کم و کیف وضعیت افراد بی وطن شدن آنها می باشد. یکی از اهداف این برنامه اقدام جهانی ثبت موالید است تا بدین وسیله از بوجود آمدن وضعیت

این رقم با سال قبل در همین مورد اهمیت این موضوع را در مورد این گروه از پناهجویان نشان می دهد، که در اثر خشونت و تعقیب گروههای جنایتکار سازماندهی شده به آمریکا فرار می کنند. مکزیک با ۱۴۰۰۰ پناهجو اولین کشور مبدأ پناهجویان به آمریکا بود و بعد از آن چین با ۱۳۷۰۰ نفر و ال سالوادور با ۱۰۱۰۰ نفر سومین کشور در این مقوله شناخته شد.

ترکیه میزبان بیش از ۱/۵ میلیون پناهجوی سوری در سال ۲۰۱۴ بود که کلیه آنها تحت پوشش برنامه «حمایت موقتی دولت» قرار گرفتند. گذشته از این شاهد افزایش شدید درخواستهای انفرادی پناهندگی در ترکیه در سالهای اخیر بودیم که توسط کمیساریا ثبت شده است. دفتر کمیساریا تعداد ۸۷۸۰۰ نفر را در سال ۲۰۱۴ در این کشور ثبت کرده است که این رقم بیسابقه بوده و نسبت به سال قبل دوبرابر است. این رقم ترکیه را به چهارمین کشور بزرگ پذیرنده پناهجویان انفرادی در سراسر دنیا تبدیل کرد. این پناهجویان اغلب از کشور همسایه، عراق به ترکیه می روند. که تعداد آنها در سال ۲۰۱۴ به ۵۰۵۰۰ نفر رسید که دوبرابر سال قبل از آن است. دیگر کشورهای مبدأ پناهجویان به ترکیه افغانستان (۱۵۷۰۰ نفر)، جمهوری اسلامی ایران (۸۲۰۰ نفر) و پاکستان (۱۶۰۰ نفر) در سال ۲۰۱۴ بوده اند.

سوئد با دریافت ۷۵۱۰۰ درخواست جدید در سال ۲۰۱۴، پنجمین کشور پذیرش پناهجویان در این سال به حساب می آید. آفریقای جنوبی که در سالهای بین ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۲ مقصد پناهجویان زیادی بود، در این سال از نظر پذیرش پناهجو در رده پایین‌تری قرار گرفت. تعداد پناهجویان انفرادی در سال ۲۰۱۴ به بالاترین حد خود یعنی ۶۳۸۰۰ نفر رسید. فرانسه با دریافت ۵۹۰۰ درخواست، هشتمین کشور در پذیرش پناهجو بود. در مجارستان تعداد ۴۱۱۰۰ درخواست پناهندگی ثبت شده است که نسبت به سال قبل دو برابر بوده است. پناهجویان از افغانستان، سوریه، صربستان و کوزوو به این کشور می روند.

کودکان تنها در میان پناهجویان

گزارشهای رسیده نشان می دهد که تعداد کودکان تنها و بدون همراه در میان پناهجویان در سال ۲۰۱۴ به سطح بی‌سابقه‌ای رسیده است. طی این سال بیش از ۳۴۳۰۰ در خواست انفرادی جدید از طرف کودکان تنها از ۸۲ کشور جهان در کمیساریای عالی

بی‌وطنی پیشگیری کند.

کمیته اجرایی UNHCR از دفتر خواستار انجام تحقیقات در مورد ماهیت و دامنه بی‌وطنی شده است و از کشورهایی که اطلاعاتی درباره این گونه افراد دارد، خواسته است که آمار موجود خود را در باره افراد بی‌وطن ارائه کنند. آمارهای UNHCR حاوی نام افرادی است که شهروند هیچ کشوری شناخته نمی‌شوند، اما اطلاعات بدست آمده از برخی دولتها نیز دربرگیرنده افرادی با ملیت نامعلوم می‌باشد. راههای مختلفی برای گردآوری اطلاعات مربوط به افراد بی‌وطن مورد استفاده قرار می‌گیرد، از جمله ثبت احوال، سرشماری عمومی یا مطالعات هدفمند. در این زمینه سرشماری جمعیت و مسکن سازمان ملل متحد حائز اهمیت است زیرا دولتها آمار مربوط به افراد بی‌وطن را منتشر کردند. علاوه بر آن کمیساریا با سازمانهای بین‌المللی برای استخراج آمار درست همکاری می‌کند.

سایر گروه‌ها یا افراد مورد نگرانی

کمیساریای عالی امور پناهندگان از گروه‌ها یا افرادی مورد نگرانی هستند ولی در هیچیک از گروه‌های ذکر شده قرار نمی‌گیرند، حمایت می‌کند. این‌گونه فعالیتها در چارچوب کمکهای انسان‌دوستانه ارائه می‌شود و شامل پناهجویان سابق که از کمک کمیساریا برای اسکان بهره‌مند شده‌اند و همچنین پناهجویانی که درخواست آنها توسط دولتها رد شده اما UNHCR آنها را سزاوار مساعدت می‌داند، می‌شود. شمار این گروه در سال ۲۰۱۴ به یک میلیون نفر رسید. یک پنجم از این جمعیت را افغانها تشکیل می‌دادند که پناهندگانی قبلی بودند که با مشکلات اقتصادی و چالش‌های امنیتی هنگام اسکان مجدد مواجه شده بودند. این وضعیت گریبانگیر تعداد ۱۰۹۰۰۰ نفر پناهندگان سابق کنگویی از جمهوری کنگو نیز شده بود که UNHCR و سازمانها مربوط به آنها کمک کردند. همچنین عده‌ای از اتباع آنگولا دچار چنین وضعیتی شدند، زیرا وضعیت پناهندگی آنان به دلیل آتش‌بس خاتمه یافت، لکن اقامت آنان تحت نظر UNHCR ادامه داشت، بویژه در کنگو و زامبیا.

اطلاعات مربوط به جمعیت و محل اسکان

اطلاعات تفکیکی جمعیتی برای درک کلی و تجزیه و تحلیل روند جابجایی گروه‌های جمعیتی و همچنین برای ارائه پاسخ انسانی و موثر به این مشکلات حائز اهمیت است. اطلاعات جامع در باره جمعیت در برنامه‌ریزی موثر برای پاسخگویی به مشکلات گروه‌های آواره به اشکال گوناگون نقش مهمی ایفا می‌کند. چنین اطلاعاتی به دست‌اندرکاران مانند UNHCR، اعطاکندگان، سازمانهای غیردولتی و دولتها کمک می‌کند که تلاش خود را در مورد گروه مشخصی از جمعیت موردنظر به نحوی کانالیزه نمایند که از منابع موجود بیشترین بهره حاصل شود. گذشته از این اطلاعات جمعیت باعث شناخت شکافهای موجود در ارائه حمایت‌های UNHCR در حیطه وظایف آن می‌شود.

به منظور گردآوری اطلاعات جامع و مفید در باره جمعیت از تمامی دفاتر UNHCR در سراسر دنیا خواسته شده است که اطلاعات مربوط به جمعیت را به صورت تفکیک شده طبق گروه‌های مختلف جمعیتی گردآوری و ارائه نمایند. در سالهای اخیر دسترسی به اطلاعات مربوط به جمعیت در پایان دوره تهیه گزارش در کشورهای مختلف و بین گروه‌های مختلف متفاوت بود. حتی در کشورهای صنعتی که دولتها خود را مقید به گردآوری اطلاعات و ارائه آن می‌دانستند، چالشهایی وجود دارد. در حالی که دولتها در کشورهای صنعتی تلاش ویژه‌ای برای گردآوری اطلاعات مربوط به پناهندگان مبذول می‌دارند، کشورهای در حال توسعه از

این کار خودداری می کنند. در چنین وضعیتی UNHCR و سازمانهای وابسته به آن نهایت تلاش خود را در این زمینه به خرج می دهند و آمار جمعیت را در کشورهای در حال توسعه تهیه می کنند که سبب روشن شدن واقعیتها می شود. اطلاعات متناقض در باره جمعیت سبب بروز چالشهایی در زمینه تجزیه و تحلیل اطلاعات می شود و از طرفی فقدان اطلاعات درست جمعیت مانعی برای تصمیم گیری در مورد برنامه های حمایتی و توزیع خدمات می گردد. بنابراین UNHCR از پایگاههای اطلاعاتی خود برای گردآوری این اطلاعات استفاده می کند و نقش مهمی در این زمینه ایفا می نماید.

ویژگیهای جمعیتی

چالشهای موجود بر سر راه گردآوری اطلاعات جمعیتی مهم است. یکی از دلایل مهم این چالشها قابل پیش بینی نبودن شرایط اضطراری در نقاط مختلف دنیاست. در زمان اضطرار تمامی تلاش برای کمک رسانی و حمایت از کسانی است که احتمالاً با خطر جانی مواجه می شوند و در چنین شرایطی بدست آوردن اطلاعات صحیح مشکل است. تجربه نشان داده است که اطلاعات تفکیکی جمعیت در زمان ثبات به مراتب بهتر و قابل دسترس تر از زمان اضطرار است.

کمیساریا با ابتکار عمل و تلاش زیاد توانست تا سال ۲۰۱۴ کشورهای بیشتری را به ارائه اطلاعات تفکیک شده، حداقل طبق جنسیت ترغیب نماید. مثلاً تا پایان سال ۲۰۱۴ آمار و اطلاعات مبتنی بر جنسیت برای ۳۰/۴ میلیون نفر (۵۵ درصد) از کل ۵۴/۹ میلیون نفر موجود در آمار UNHCR بدست آمد. از آمار موجود در باره تقریباً ۳۰/۴ میلیون نفر این نتیجه بدست آمد که در ازای هر ۱۵/۲۴ میلیون مرد، ۱۵/۱۴ میلیون زن پناهنده وجود دارد. این آمار در مورد کودکان متفاوت است یعنی نسبت پسران به دختران ۴/۵ میلیون نفر در ازای ۴/۳ میلیون است. آمار و اطلاعات در مورد خصوصیات افراد پناهنده از جمله سن، جنسیت، موقعیت، ملیت و غیره به اسکان و حل مسائل آنها کمک می کند.

تعیین محل

محل جغرافیایی پناهندگان به طور سنتی یا شهری یا روستایی و یا نامشخص تعیین می شود. اگرچه تعریف شهری و روستایی ممکن است در کشورهای مختلف متفاوت باشد. کمیساریا بر این طبقه بندی تاکید می کند، زیرا تمایز بین این دو نوع مکان برای درک نیازهای پناهندگان حتی در یک مکان جغرافیایی اهمیت دارد. علاوه بر آن کمیساریا در مورد نوع محل اقامت پناهندگان اطلاعات گردآوری می کند. این محلها از لحاظ طبقه بندی مشتمل بر شش نوع به شرح زیر است: اردوگاه تحت سرپرستی، اردوگاه خودگردان، اردوگاه جمعی، اردوگاه ترانزیت، اسکان فردی (خصوصی) و اسکان نامشخص. اطلاعات مربوط به مکان جغرافیایی تعداد ۱۲/۲ میلیون از پناهندگان (۸۵ درصد) تحت حمایت UNHCR گزارش داده شد. این درصد بالا در این مقوله نتیجه تلاش کمیساریا برای گردآوری اطلاعات مکان اسکان پناهجویان است. در پایان سال ۲۰۱۴ نوع و چگونگی دقیق مکان ۱۷ درصد پناهندگان در دنیا نامعلوم بود. مقایسه این رقم با رقم ۱۹ درصد در سال ۲۰۱۳ و ۲۰ درصد در سال ۲۰۱۲ و ۲۶ درصد در سال ۲۰۱۱ پیشرفت در این زمینه را نشان می دهد.